

מראי מקומות- עבודה זרה ל"ד

- א. זה תשמישו בחמין וזה תשמישו בצונן-כ' ה ריטב"אדלמדין מזה דהכל תלוי באם נשתמש בחמין או בצונן, וא"כ, אם נשתמש בכלי יין נסך בחמין, אז כולהו הוו אסירי. וא"כ, גוי שעשה פתיתין חמין בין בכוס של חרס או זכוכית, הרי נאסר ע"י החמין ואינו יוצא מידי דופנו לעולם, ואסור להשתמש בו כלל. אבל כ' דכל זה היכא דידעי' בודאי דנשתמש בו תשמיש חם, אבל מן הספק, כיון שרוב תשמישין בצונן, אין חוששין שמא נשתמש בהן בחמין.
- ב. מתענין לשעות-העיר ה ריטב"א, מה נתחדש לנו בדיון זה, ואין לומר דהחידוש הוא דהמתענה לשעות מתפלל תפילת תענית, שהרי במס' תענית אי' מתענין לשעות, והמתענה לשעות מתפלל תפילת תענית, אלמא דב' דברים הם. וגם אין שייך לומר דנתחדש שיש רשות לאדם להתענה לשעות, דזה ג"כ פשוט. ותי' דכיון דעיקר תענית שאדם מקבל עליו הוא בגדר נדרי צדקה, מה שנתספק הגמ' הוא אם מי שמקבל עליו תענית שעות אם הוי קבלה בכלל, דהיינו שיהי' צריך לקיים נדרו.
- ג. מתענין לשעות- כ' תוס'דמייירי שקיבלה על עצמו מאמתמול, דאי לא קבילי', הרי כלל הוא בהל' תענית, דכל תענית שלא קיבלה עליה מאתמול לאו תענית הוא. אולם ע' בריטב"א שהבין בשי' רש"יכאן דס"ל אין צריך לקבל עליו מבעוד יום, וסגי בהא דקיבל עליו קודם השעות של התענית, ומה דאמרו דכל תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום לאו תענית הוא, אי"ז אלא בתענית גמור.
- ד. לאחר שנים עשר חודש מותרין-ע' ב שו"ת הרשב"א(א', תקע"ה) שכ' דהיתר זה שייך רק לגבי כלי יין, דאמרי' שכלה הלחלוחית, אבל בשאר דברים (דהשתמש בחמין) אין היתר של י"ב חודש. וע' בחכם צבי(ע"ה) דכ' להתיר עכ"פ בדיעבד בחמץ בפסח לאחר י"ב חודש (ומשמע דס"ל כן בכל איסורים לענין דיעבד, ומעיקר הדין משמע דס"ל דבחמץ בפסח מותר לכתחלה, משום דנוהגין בני אשכנז לאסור נותן טעם לפגם לענין פסח, ע"ש לביאורו למה זה תלוי בזה, אבל כ' דלא מלא לבו להתיר לכתחלה, אבל בדיעבד שפיר אין לאסור).
- ה. הני גולפי שחימי ואוכמי, בתר תרי ירחי שתא שרי-כ' ה ראב"ד, דאע"ג דהגולפי נעשין שחימי ואוכמי מחמת היין, מ"מ מותרין הן לאחר י"ב חודש.
- ו. קיסתא דמורייס בלומא-פ רש"י, דלא חיישינן לעירוב במדינה זו, דיון הוא ביוקר טפי ממורייס. וכ' הר"ן(יג. בדפי הרי"ף, ד"ה מורייס) דמכאן "שמעינן דלא חיישינן לעולם שיערב העובד כוכבים שום דבר כדי להעיבר ישראל אא"כ הי' מרויח בדבר. ושמעי' תו שלא השוו חכמים מדותיהן באיסור המורייס, לאסור אותו בכל מקום ובכל זמן. הלכך מסתברא שלא נאסר אלא בזמן שרגילין לתת לתוכו יין, אבל בזמן שאין רגילין לתת לתוכו יין מותר."
- ז. ההוא ארבא דמורייסא דאתי לנמילא דעכו, וכו'- כ' תוס'(ד"ה מורייס) דכאן מיירי בארבא של אומן, והי' ניכר שהי' בפעם ראשון ושני. וכ' המהרש"אדלא הבין כמו פ רש"יבמה דפעם ראשון ושני חלוק. דהיינו, דרש"י ס"ל דמה דאין האומן נותן יין בפעם ראשון ושני, היינו משום דהיין מקלקל המורייס בפעם ראשון ושני. וא"כ, למה צריכין שום שמירה על פעם ראשון ושני, ולמה צריכין לומר עכשיו משום דהיין ביוקר, הא בלא"ה נמי לא רמי בי' יין, משום קלקול. ולכן כ' דתוס' ביאר דבפעם ראשונה ושני' המורייס אין צריך להיין, שהוא טוב בלא היין. אבל מפעם שלישית ואילך רמינן בהו חמרא, משום דעדיף טפי עם חמרא. וא"כ, שפיר צריכין לעשות שמירה אפי' לשל אומן בעכו, ואפי' בפעם ראשונה ושני', משום דבעכו היין בזול וא"כ הוו רמו בי' חמרא. אבל עד האידנא לא היו צריכין לשום שמירה, לפי שהיין הי' ביוקר וא"כ ודאי לא היו רמי בי' יין בפעם א' וב'. אבל בפעם ג' היו רמי בי' יין אע"פ שהוא ביוקר, כיון דאז יותר טוב הוא ביין.
- ח. דלמא איידי דצור אתו, דשוי חמרא, וכו'- ע' ב טור (יו"ד קי"ד, י"א) דכ' דהיכא דהולך ממקום שהיין יוקר למקום שהוא זול, מותר ואין חוששין שמא הלך במקומות הזול. והק' הבית יוסף, הרי כאן משמע דחיישינן, ורק משום דהתם איכא עקולי ופשוירי, הוא דלא חיישינן, אבל בלא"ה חיישינן. וכ' הדרכי משה(ו') דאין ראי' מהגמ' כאן כנגד הטור, דמה דהגמ' חשש שמא הלך בדרך צור, היינו משום שבאותה דרך הי' ידוע דאיכא מקום שהיין שם זול, ולכן פריך דדלמא בצור אתא. אבל בלא"ה, אין חוששין סתם שמא עבר אצל מקומות שהיין שם זול, בזה לא חיישינן.
- ט. מאי איריא רוב עגלים, אפי' מיעוט נמי-העיר ה רמב"ן, הא לכאו' הי' יכול להק' גם מ"ט דרבנן, הרי אם רוב עגלים נשחטין לע"ז, א"כ גם הרבנן צריכין לאסור. אלא משום דכיון דלא מפרשא בהדיא דלודו רבנן בכה"ג, ולא פשיטא לי' טעמא דרבנן, דהא לקמן אמרי' חילוק אם האיסור בעין או לא, וא"כ אולי י"ל דרבנן הקילו משום זה, וא"כ אפי' ברוב נמי. ועוד תי', דהי' ידוע דלא הי' רוב בהמות נשחטות לע"ז, אלא דהי' ס"ל להגמ' דר"מ חייש אפי' למיעוטא דמיעוטא, וא"כ זהו הביאור בקו' הגמ' אפי' מיעוטא נמי, דהיינו משום מיעוטא דמיעוטא.
- י. גבי עגלי עבודת כוכבים ניחא לי' בנפחי-פי' ה ריטב"א, דכיון דניחא לי' בנפחי', א"כ דעתו להתפיס איסור ולעשות תקרובת נמי מפרשה.